

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کتاب معلم
(راهنمای تدریس)

آمادگی دفاعی

سال دوم دبیرستان

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

نام کتاب: کتاب معلم آمادگی دفاعی - ۳۷۲

اعضای شورای برنامه‌ریزی: خدایار ابراهیمی، احمد باغ‌شیخی، علی تقوایی، سیدامیر رون، محمود سلیمانی، شهاب قهرمانی، سیدرحمت‌الله مشهدی، محمدرضا مقدادی، محمدرضا متولی‌باشی‌نایینی و احمد یارمحمدی

مؤلفان: محمود سلیمانی، محمدرضا مقدادی، شهاب قهرمانی، احمد یارمحمدی و سیدحسن رهنما
با همکاری: معاونت فرهنگی ستاد کل نیروهای مسلح، پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس و سازمان بسیج مستضعفین
ناظر: احمد غلامحسینی

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع: اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۰۹۲۶۶۸۸۳، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب سایت: www.chap.sch.ir

مدیر امور فنی و چاپ: سید احمد حسینی

صفحه‌آرا: زهره بهشتی شیرازی

حروفچین: سیده فاطمه حسینی، زهرا ایمانی نصر

مصصح: علی نجمی، علیرضا کاهه

امور آماده‌سازی خبر: فریبا سیر

امور فنی رایانه‌ای: حمید ثابت کلاچاهی، احمدرضا امینی

ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران - تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش)

تلفن: ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۰۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۱۳۹-۳۷۵۱۵

چاپخانه: شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)

سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ اول ۱۳۹۲

حقوق چاپ محفوظ است.

شابک ۱-۲۲۹۸-۵-۹۶۴-۹۷۸-۱ ISBN 978-964-05-2298-1

«اینکه می‌بینید عراق به ایران حمله می‌کند، علّتش گرفتن چهاروجب خاک نیست؛ بلکه علّت اصلی آن ترس آنها از حکومت اسلامی و اتحاد اسلامی است.»

امام خمینی (ره) (صحیفه نور ج ۱۵ ص ۵)

این جنگ، جنگ اعتقاد است، جنگ ارزش‌های اعتقادی – انقلابی، [است]، و ما در مقابل ظلم ایستاده‌ایم.

امام خمینی (ره) (صحیفه نور، ج ۱۵، ص ۲۲۹)

«دفاع جزئی از هویت یک ملت است. هر ملّتی که نتواند از خود دفاع بکند، زنده نیست. هر ملّتی که به فکر دفاع از خود نباشد و خود را آماده نکند، در واقع زنده نیست، هر ملّتی که اهمیت دفاع را درک نکند، به یک معنا زنده نیست.»

«بسیجی یعنی دل با ایمان، مغز متفکر، دارای آمادگی برای همه میدان‌هایی که وظیفه، این انسان را به آن میدان‌ها فرامی‌خواند، این معنای بسیجی است.»

«مقام معظم رهبری»

فهرست مطالب

پیشگفتار

چند نمونه از آیات نورانی قرآن مجید پیرامون دفاع

۱	معرفی کتاب راهنما
۶	تعریف، رویکرد، اصول، مبانی، اهداف و مفاهیم اساسی
برنامه درسی آمادگی دفاعی
۶	روش های (راهنماها) یاددهی — یادگیری
۱۶	درس اوّل : امنیت پایدار
۲۳	درس دوم : بسیج حافظ انقلاب اسلامی
۳۳	درس سوم : حماسه هشت سال دفاع مقدّس
۴۵	درس چهارم : آشنایی با یادمان های دفاع مقدّس
۵۳	درس پنجم : جنگ نرم
۶۱	درس ششم : پدافند غیرعامل
۶۹	درس هفتم : اسوه های صبر و مقاومت
۷۵	درس هشتم : اقتدار دفاعی
۸۱	درس نهم : مهارت های فردی در دفاع و رزم
۸۸	درس دهم : حوادث و کمک های اولیه

پیشگفتار

پیروزی انقلاب اسلامی ملت ایران که با رهبری فقیهی اندیشمند و شجاع و با استقامت و پایداری مردم در راه خدا به وجود آمد و حاکمیت نظام اسلامی را به دنبال داشت، وضعیت جدیدی در منطقه و جهان پدید آورد که خروج از دایره وابستگی به آمریکا و رژیم اشغالگر قدس در همسایگی کشور بزرگی به نام اتحاد جماهیر شوروی (سابق) یکی از مهم‌ترین و محسوس‌ترین تبعات این انقلاب بود.

علاوه بر این، عدم وابستگی یکی از کشورهای حوزه خاورمیانه به شرق و غرب، ارائه یک الگوی جدید برای مبارزه با استبداد، کسب استقلال و آزادی در مهم‌ترین منطقه نفت‌خیز جهان و طرح و ارائه روش جدید برای مبارزه با رژیم اشغالگر قدس، بخشی از نتایج پیروزی انقلاب اسلامی مردم ایران بود که قدرت‌های سیاسی مدعی جهان نمی‌توانستند نسبت به آن عکس‌العمل نشان ندهند.

تحریک قومیت‌ها و بروز ناآرامی‌های متعدد در چند شهر و استان کشور، حمله نظامی ناموفق آمریکا در صحرای طبس، کودتای نوژه و ترور شخصیت‌های اندیشمند و تأثیرگذار کشور که همگی به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم از دولت‌های بیگانه سرچشمه می‌گرفت، بخشی از حوادثی بود که به قصد ساقط یا منحرف کردن انقلاب اسلامی ایران صورت گرفت، ولی هیچ‌یک نتوانست در عزم و اراده رهبری نظام و مردم مقاوم ایران خللی ایجاد کند. در چنین شرایطی، حکومت بعثی عراق موقعیت داخلی ایران و اجماع نانوشته قدرت‌های سیاسی جهان علیه کشور ما را بهترین فرصت برای تجاوز به میهن ما و الحاق بخشی از خاک سرزمین ایران اسلامی به عراق ارزیابی کرد. حمله نظامی ارتش بعثی عراق در ۳۱ شهریور ماه سال ۱۳۵۹ کشور عزیز ما را با شرایطی مواجه کرد که سرزمین، هویت ملی و دینی و موجودیت ما و میهن عزیزمان را با خطر روبه‌رو ساخت؛ به گونه‌ای که تمام مسئولان و مردم ایران به‌صورت یکپارچه برای دفاع از کشورشان و مقاومت در برابر متجاوزان به پا خاستند.

هشت سال جنگ تحمیلی سرانجام با پذیرش قطعنامه ۵۹۸ توسط ایران و عراق و اعلام تجاوزگر بودن صدام توسط شورای امنیت سازمان ملل و پس از آن پذیرش قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر توسط صدام حقانیت جمهوری اسلامی و مظلومیت مردم مقاوم کشورمان را به اثبات رسانید. ما در این جنگ علی‌رغم شهادت، اسارت و جانباز شدن هزاران نفر از هم‌میهنانمان و با وجود زیان‌های مادی و اقتصادی بسیار زیاد، با سربلندی و افتخار و در شرایطی که حتی یک وجب از خاک میهن عزیزمان در اشغال تجاوزگران باقی نماند، قطعنامه صلح شورای امنیت سازمان ملل را پذیرفتیم و توانستیم حقانیت و مظلومیت کشورمان را به گوش مردم عدالت‌خواه و صلح‌طلب دنیا برسانیم.

آنچه ما را در این جنگ نابرابر به پیروزی نائل کرد، رهبری اندیشمندانه امام خمینی، اتحاد و یکپارچگی مردم و تبعیت آنها از رهبری امام و الگو بودن راه و روش سالار شهیدان برای رزمندگان اسلام بود که با پیروی از امام حسین (ع) و شهیدان کربلا مرگ با عزت را برگزیدند و تسلیم سلطه‌گران متجاوز به خاک میهن نشدند. پس از پایان جنگ تحمیلی، وقتی دشمنان نظام متوجه شدند که با استفاده از روش‌های نظامی و جنگ سخت نمی‌توانند به اهداف خود برسند، روش‌های دیگری را برای رسیدن به اهداف خود انتخاب کردند که مهم‌ترین آن تهاجم فرهنگی و استفاده از جنگ نرم برای منحرف کردن جوانان عزیز کشورمان است. بر همین اساس رویکرد برنامه درسی آمادگی دفاعی «بصیرت افزایی و ایجاد تفکر دفاعی» انتخاب و به دنبال آن، کتاب درسی دانش‌آموزان نیز بر همین مبنا تألیف شده است. در همین راستا کتاب راهنمای معلم تلاش دارد تا ضمن دانش‌افزایی دبیران گرامی، استفاده از روش‌هایی را که هماهنگ با نیازهای دانش‌آموزان است ترویج نماید.

کتاب راهنمای معلم براساس رویکرد «بصیرت افزایی و ایجاد تفکر دفاعی» و به

منظور :

الف) تبیین اهداف برنامه درسی و تلاش برای تحقق آن

ب) دانش‌افزایی دبیران

ج) هماهنگی در شیوه‌ها و فنون تدریس برای تحقق یادگیری مطلوب

د) معرفی ابزار و مواد آموزشی مناسب

ه) انجام مطلوب ارزشیابی پیشرفت تحصیلی و...

تألیف گردیده و در اختیار دبیران محترم این درس قرار می‌گیرد.

در راستای تحقق یادگیری مطلوب و نیل به اهداف برنامه درسی، بسته آموزشی این درس متشکل از اجزائی همچون نرم‌افزار آموزشی، فیلم‌های تأثیرگذار، تصاویر، نقشه و...، با همکاری نهادهای مرتبط با درس (معاونت فرهنگی ستاد کل نیروهای مسلح، پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس و سازمان بسیج مستضعفین) در جریان طراحی است که ان‌شاءالله با مساعدت و یاری مسئولان محترم و همفکری دبیران گرامی گامی اساسی در جهت رسیدن به اهداف درس برداشته خواهد شد.

إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَ يُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ

چند نمونه از آیات نورانی قرآن مجید پیرامون دفاع

۱- وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَ مِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ

(سوره انفال، آیه ۶۰)

هرچه در توان دارید، از نیرو و اسب‌های آماده بسیج کنید تا به این وسیله، دشمن خدا و دشمن خودتان را بترسانید.

۲- «لَوْلَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهَدَمَتْ صَوَامِعُ وَ بِيَعٌ وَ صَلَوَاتٌ وَ مَسَاجِدُ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَ لَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ. إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ»

(سوره حج، آیه ۴۰)

اگر خدا بعضی از مردم را با بعضی دیگر دفع نمی‌کرد. صومعه‌ها، کلیساها، کنیسه‌ها و مساجدی که نام خدا در آن بسیار برده می‌شود، سخت ویران می‌شد و قطعاً خدا به کسی که [دین] او را یاری می‌کند، یاری می‌دهد؛ چرا که خدا سخت نیرومند و شکست‌ناپذیر است.

۳- أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتِلُونَ بَأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ (سوره حج، آیه ۱۳۹)

به کسانی که جنگ بر آنها تحمیل شده، رخصت جهاد و دفاع داده شده است؛ چرا که مورد ظلم قرار گرفته‌اند و البته خدا بر پیروزی آنان سخت تواناست.

۴- «كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَ اللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ» (سوره بقره، آیه ۲۴۹)

چه بسا گروهی اندک که بر گروهی بسیار به اذن خدا پیروز شدند و خداوند با شکیبایان است.

۵- وَ لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا (سوره نسا، آیه ۱۴۱)

و خداوند هرگز بر [زبان] مؤمنان برای کافران راه [تسلطی] قرار نداده است]

۶- «... وَ لَوْلَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَ لَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ»

(سوره بقره، آیه ۲۵۱)

و اگر خداوند، بعضی از مردم را به وسیله بعضی دیگر دفع نمی‌کرد، زمین را فساد فرامی‌گرفت ولی خداوند نسبت به جهانیان، لطف و احسان دارد.